

Publikációmát mindenkinek
jogi, technikai, szakmai kérdések

Csirmaz László
Közép Európai Egyetem
2007

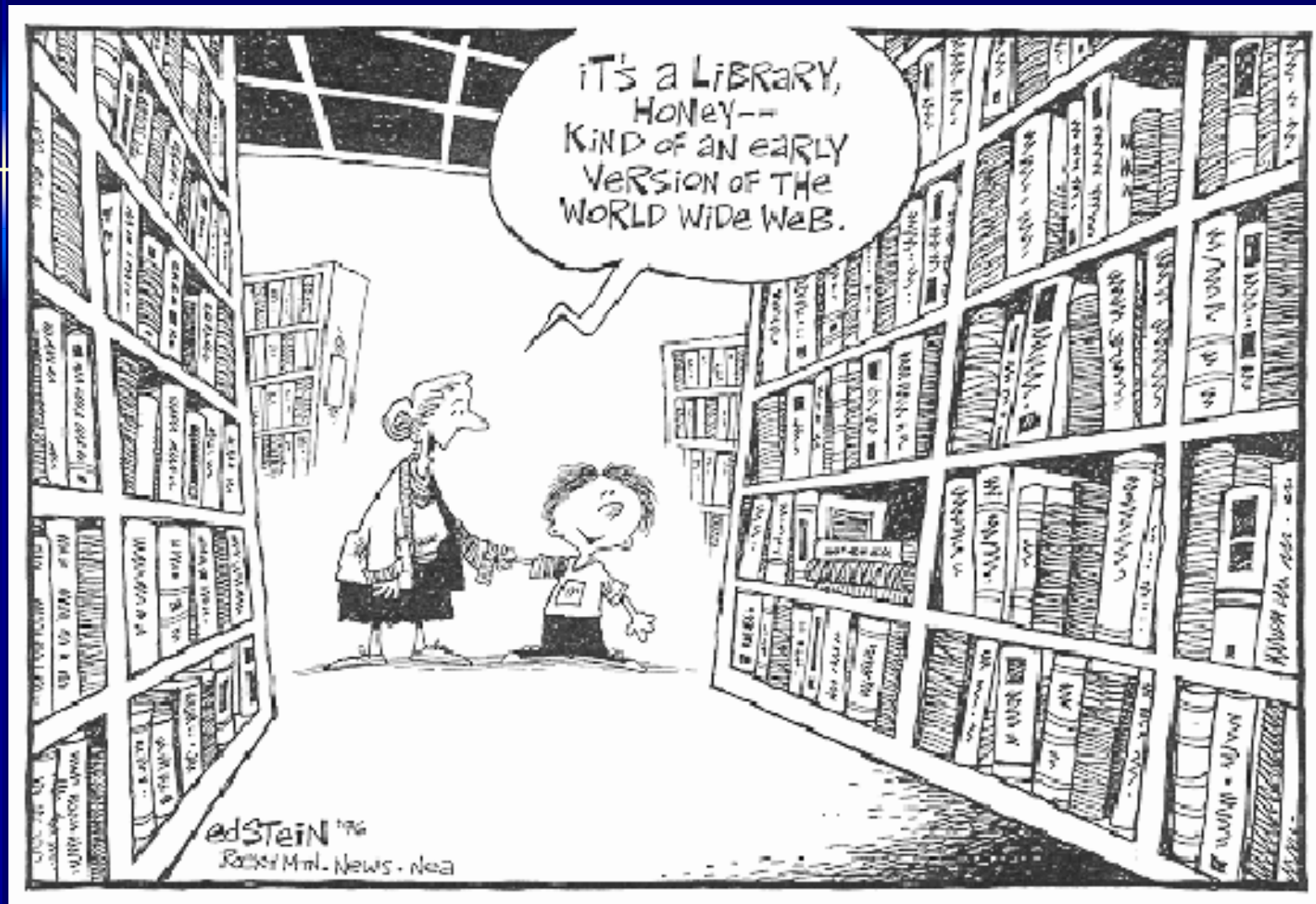
1. Előzmények
2. Miért? – Hogyan? – Mit?
3. Háttér
4. Jogi oldal
5. Technika

Paradigmaváltás az elmúlt 10 évben

- elektronikus folyóiratok, könyvek
- tudományos kiadás koncentrációja (ár)
- felhasználói szokások megváltoztak
(gyorsaság vs minőség)

Könyvtárak feladata, működése megváltozott

- könyv/folyóirat: 40% - 60%
- papír/elektronikus: 50% - 50%

Tudományos kutatók, kutatóhelyek, egyetemek

- a „publish or perish” erősödése
- folyóiratokhoz való hozzáférés leszűkült
- jogi környezet megerősödött, kristályosodott
- nagyobb publicitás (láthatóság)
mind a kutatóknak, mind az intézeteknek

Szabad hozzáférés (OA – Open Access)

A szellemi termék külön díj fizetése nélkül hozzáférhető (*de nem ingyenes*)

ARANY ingyenes publikálás (elektronikus)

ZÖLD önarchiválás

- szabadon hozzáférhető (free)
- azonnali
- maradandó, teljes szövegű
- mindig, mindenhol elérhető

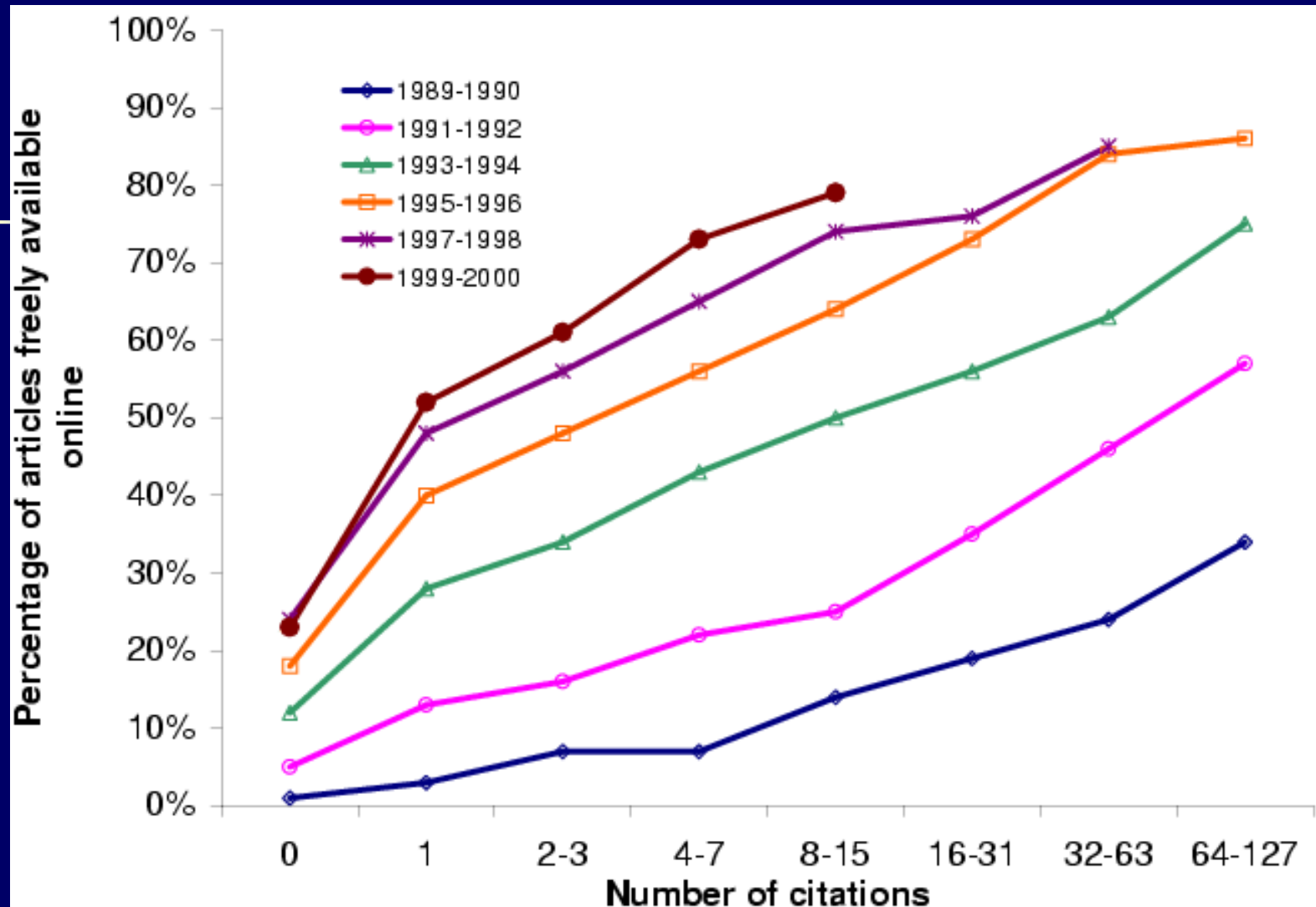
1. Előzmények
2. Miért? – Hogyan? – Mit?
3. Háttér
4. Jogi oldal
5. Technika

Miért?

- évi 2.5 millió tudományos publikáció 24.000 referált folyóiratban
- növeli a láthatóságot, felhasználást, hivatkozásokat, impakt faktort, alkalmazásokat, új eredmények elérését, pályázatok esélyeit
- online elérhető cikkekre átlagban 3-szor több hivatkozás történik

Mennyit ér egy hivatkozás? Becslés: 90 – 2000 USD/év

Elvesztett hivatkozás: anyagi kár a kutatónak és az intézetnek. (pozitív példa: University of Southampton)

<http://citeseer.ist.psu.edu/online-nature01/>

Hogyan?

- MINDEN publikálásra elfogadott dolgozatot (postprint)
- intézeti archívumban (IR - repository)
- elfogadást követően azonnal, kötelezően

Törvény írja elő: Ausztrália, India, Kanada, Új Zéland

Intézeti szabály: Anglia, Dánia, Németország, USA stb.

EU ajánlás: szabad hozzáférés az EU által (részben)
finanszírozott kutatási eredményekhez

[http://ex.europa.eu/research/
science-society/page_en.cfm?id=3460](http://ex.europa.eu/research/science-society/page_en.cfm?id=3460)

Mit?

- metaadatok: szerző, cím, absztrak, kulcsszavak, stb
nyilvános, mindenkinek hozzáférhető
szüretelhető (harvest) OAI kompatibilitás
- teljes szöveg (PDF formátum), nyers adatok
vagy azonnal hozzáférhető – open access
vagy embargós – closed access

De:

REQUEST A COPY

gomb

<http://wiki.dspace.org/index.php/RequestCopy>

1. Előzmények
2. Miért? – Hogyan? – Mit?
3. Háttér
4. Jogi oldal
5. Technika

Budapest Open Archive Initiative (BOAI) 2002 február

„megszorítások és költségek nélküli, szabad hozzáférérs a referált munkákhoz tudósok, kutatók, tanárok, diákok számára.”

Eddig **4275** személy és **380** szervezet írta alá:

<http://www.soros.org/openaccess/>

Berlini Deklaráció: 2003 október

<http://oa.mpg.de/openaccess-berlin/berlindeclaration.html>

Berlini Deklaráció: 2003 október

Deklaráció a tudás szabad hozzáféréséről a természet- és társadalomtudományokban

Cél: a létrejövő tudományos eredmények a társadalom számára elérhetőek legyenek.

Hogyan: 1) a szerzők garantálják a szabad, vissza nem vonható hozzáférést, a szabad felhasználást;
2) a mű egy megfelelő technikai szabványokat használó online helyen tárolódik, melyet egy akadémiai intézet, tudományos társaság, kormányzati egység vagy egyéb rangos szervezet tart fenn, amely a nyílt hozzáférés, korlátlan terjesztés, és nagy élettartamú tárolás fenntartásában érdekelt.

Berlini Deklaráció: 2003 október

Az aláíró intézmény

- bátorítja kutatóit és ösztöndíjasait, hogy munkáikat a fentiek szerint publikálják
- a kulturális örökségeket a fentiek szerint hozzáférhetővé teszi
- segíti fejleszteni a nyílt hozzáférést nyújtó eljárásokat és módszereket, online folyóiratokat
- hangoztatja a nyílt hozzáférésű publikációk fontosságát a tudományos munka értékelésben és az előremenetelben

Aláírta 227 szervezet: német, francia, spanyol, olasz, norvég, holland, görög, észt, kínai, belga, indiai, svájci, egyiptomi, osztrák, portugál, svéd, egyesült királyság bel, dán, kanadai, brazil, kubai, mexikói, venezuelai

Networkshop 2007, Eger

Tudományos anyag publikálása az Európai Kutatásban
Konferencia: 2007 február 15-16, Brüsszel

http://ec.europa.eu/research/science-society/page_en.cfm?id=3460

Tudományos anyag publikálása az Európai Kutatásban

Konferencia: 2007 február 15-16, Brüsszel

Ajánlás: Szabad hozzáférés a kutatási eredményekhez

Már létező törvény: USA, Kanada, Ausztrália, India

Az előadók között: Kroó Norbert, MTA

Petíció az ajánlás mellett:

- 17728 személy
- 743 intézmény, köztük a Magyar Tudományos Akadémia

Dubin Core Metadata Initiative, 1995

Online Computer Library Center, Dublin, Ohio

1. Előzmények
2. Miért? – Hogyan? – Mit?
3. Háttér
4. Jogi oldal
5. Technika

Jogi oldal

Szellemi tulajdonjogok (IPR – Intellectual Property Rights)
copyright, licenz, jogok kezelése

- tartalom tárolása, gyűjtése
jogtulajdonos engedélyezi a mű tárolását,
publikálását, visszatart jogokat
- szolgáltatás
jogtulajdonos és látogató (user) között
a felhasználás mikéntjéről
- ki a jogtulajdonos? (szerző vagy intézmény)
- mik az áthatandó jogok, mik amiket a szerző megtart?
- több szerző/több intézmény
- változó jogi környezet

Jogi oldal

Mítosz és valóság:

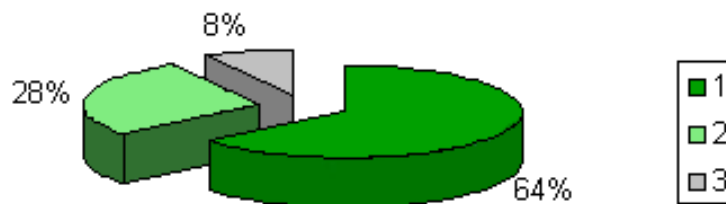
<http://www.eprints.org/openaccess/self-faq/>

zöld: postprint – a megjelent cikk archiválható

vzöld: preprint archiválható

szürke: egyik sem

Policy chart

Publisher's Policy

Jogi oldal

<http://romeo.eprints.org/stats.php>

újság: 64% zöld (6298)

27% világoszöld (2731)

8% szürke (828 – főleg orvosi, jogi)

kiadó: 63% zöld – Academic Publishers, ACM, IEEE,
John Wiley, Kluwer, Springer, stb

11% világoszöld

26% szürke – Royal Soc. of Medicine, Karger,
Kluwer Law, Lippincott, Williams, stb

1. Előzmények
2. Miért? – Hogyan? – Mit?
3. Háttér
4. Jogi oldal
5. Technika

Technika

Martha L.Brogan:

Contexts and Contributions: Building the Distributed Library

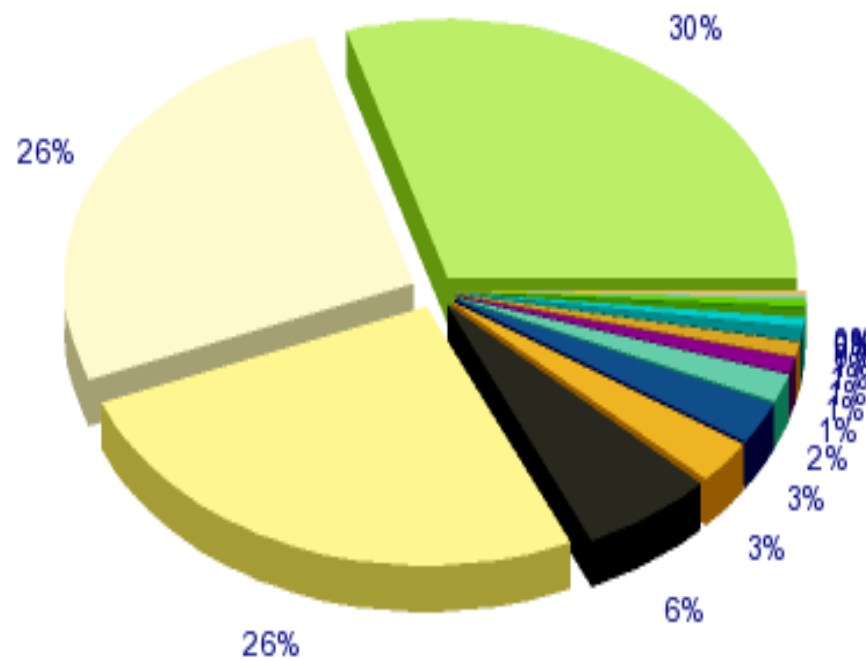
<http://www.diglib.org/pubs/dlf106/dlf106.pdf> (290 oldal könyv)

Több mint 1000 OAI kompatibilis archívum, OAI-PMH
(Metadata Harvesting: <http://www.dublincore.org>)

Eprints	196	www.eprints.org
Dspace	131	www.dspace.org
BePress	43	www.bepress.com
ETD-db	22	scholar.lib.vt.edu/ETD-db/
OPUS	21	elib.unistuttgart.de/opus/
DiVA	14	www.diva-portal.org
CDSware	8	cdsware.cern.ch

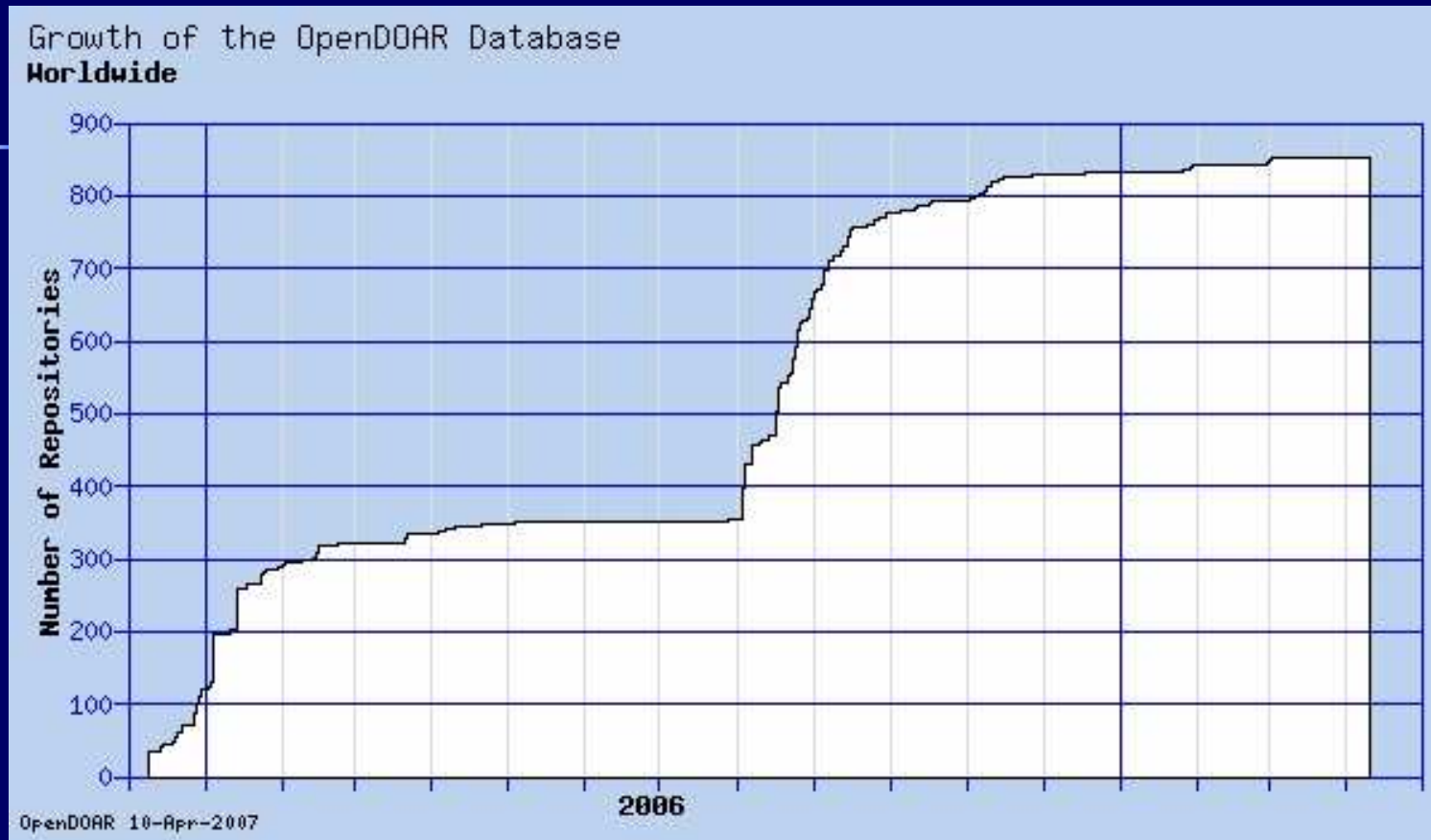
Technika

Repositories by System Software

- Other softwares (various) (256)
- DSpace (227)
- GNU EPrints (222)
- Bepress (53)
- OPUS (Open Publications System) (24)
- ETD-db (23)
- DiVA (15)
- CDSWare (9)
- Open Repository (8)
- HAL (7)
- Fedora (5)
- ARNO (5)
- DoKS (4)
- EDOC (2)
- Fez/Fedora (1)
- MyCoRe (1)

The Directory of Open Access Repositories - *OpenDOAR*

<http://www.opendoar.org/>

Mi hol vagyunk?

Köszönöm a figyelmet

<http://www.renyi.hu/~csirmaz/nws07>